

Бенько І.Д.,
к.е.н, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ОБЛІК ВИДОБУТКУ КОРИСНИХ КОПАЛИН ЗГІДНО МСФЗ

Багато питань формування фінансової звітності, пов'язані з діяльністю видобувних компаній, виникає через особливі умовий, в яких працюють ці компанії. Їх фінансова звітність повинна відображати ризики і вигоди, властиві цій галузі. Однак у той же самий час економічні угоди, спрямовані на зниження цих ризиків, можуть обумовлювати і виникнення додаткових труднощів, пов'язаних із складанням фінансової звітності.

Тісно пов'язані з питаннями фінансової звітності, наступні питання:

- високий ступінь ризику;
- слабкий зв'язок між ризиками і вигодами;
- великий проміжок часу між витратами і видобутком;
- висока вартість окремих проектів;
- унікальні типи договорів про розподіл витрат;
- посилений контроль і регулювання з боку держави;
- економічні, технологічні і політичні чинники.

Особливості бухгалтерського обліку в видобувній промисловості зумовлені специфікою даної галузі, яка полягає в тому, що:

- значні кошти залучено на всіх стадіях розробки родовищ корисних копалин;
- витрати на розвідку і розробку родовищ виникають до отримання доходу;
- розвідка може бути невдалою, або розробка родовища може бути економічно недоцільною, в результаті чого понесені витрати є збитками;
- витрати окупуються протягом кількох звітних періодів;
- після завершення терміну експлуатації родовища більшість виробничих об'єктів не мають залишкової вартості, таким чином амортизація залежить не від часового фактору, а від об'ємів видобутку корисних копалин;
- значні витрати можуть виникнути після закінчення розробки родовища, у зв'язку з необхідністю відновлення ландшафту.

Активи розвідки та оцінки (Exploration and evaluation Assets) – це видатки на розвідку та оцінку, визнані як активи відповідно до облікової політики суб'єкта господарювання.

У відповідності з МСФЗ 6 підприємство повинно визначити політику відносно затрат, які слід визнати активами розвідки і оцінки корисних копалин, і застосовувати таку політику послідовно.

При виборі цієї політики слід розглядати рівень, до якого затрати можуть бути пов'язані з пошуком конкретних запасів корисних копалин.

МСФЗ 6 дозволяє підприємству застосовувати існуючу облікову політику щодо розробки і оцінки корисних копалин. Ця політика може застосовуватися навіть у тому випадку, якщо вона не співпадає з порядком обліку аналогічних затрат, які розглядаються існуючими МСФЗ, або концептуальною основою МСФЗ. Підприємство, яке бажає внести зміни в свою облікову політику, може зробити це тільки у тому випадку, якщо в результаті цих змін облікова політика підприємства буде більше відповідати порядку обліку аналогічних затрат відповідно до МСФЗ. Згідно МСФЗ 6 при початковому визнанні активи розвідки і оцінки слід відображати за собівартістю.

Наприклад право на буріння розглядається як нематеріальний актив, а транспортні засоби і бурові установки є матеріальними активами. При здійсненні діяльності у цій сфері компанії часто укладають договори про спільну експлуатацію родовищ. В такому випадку компанії об'єднують свої окремі частки в обмін на долу участі в єдиному підприємстві, яке буде управлятись спільно з метою підвищення ефективності. Коли окрема територія стає предметом угоди про спільну експлуатацію, то сторони повинні розподілити між собою затрати і продукцію у відповідності із відсотковими долями згідно з угодою. Затрати і продукція, що пов'язані із територією, але не є об'єктом угоди про спільну експлуатацію, розподіляються відповідно до ліцензії.

Договори про розподіл продукції є угодою між національною нафтовою компанією чи урядом країни, на території якої знаходиться родовище та підрядною організацією про проведення розвідки і видобутку з нафтогазових родовищ у відповідності до умов договору, при цьому видобуті мінеральні ресурси розподіляються між двома сторонами. У таких країнах право на володіння мінеральними ресурсами, що знаходяться в надрах землі, не переходять до підрядника. Взамін цього підрядник отримує право на відшкодування своїх витрат і отримання частки прибутку від діяльності, пов'язаної з розвідкою та видобутком. Правильний розподіл витрат за поточний період потребує детальної інформації про умови договору стосовно такого розподілу.

Література

1. Бенько І.Д. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності у телекомунікаційних компаніях. Облік, аналіз і аудит в контексті Європейської інтеграції України: монографія /за ред. М.С.Пашкевич; М-во освіти і науки України; Нац.гірн.ун-т. Дніпропетровськ: НГУ, 2015.361. С.82-102. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/132412309.pdf>

2. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2016. 370 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/16824>

3. Benko I.Peculiarities of applying IFRS in domestic practice: present day realities. Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation : monograph / Under the guidance of Doctor of Economics, Professor Mykhailo Luchko. Ternopil : TNEU, 2017. 232 p. S.34-46. ISBN 978-966-654-446-2. URL:<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/13055/1/Monografiya%28eng.%29.pdf>